

Rezime Izvještaja guvernera - decembar 2011

Ažurirano: 24.01.2012. godine

U Izvještaju Guvernera za decembar 2011. godine konstatovano je da su aktivnosti Centralne banke realizovane u skladu sa planiranim obavezama utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2011. godinu. Procijenjen je rast BDP-a za prva tri kvartala 2011. godine od oko 3,5% uz prisustvo pojedinih rizika i dalje, koji mogu ugroziti oporavak ekonomije u budućem periodu.

Cijene su u decembru u odnosu na prethodni mjesec zabilježile pad od 0,2%, dok je godišnja stopa inflacije iznosila 2,8%. Najveći godišnji rast je zabilježen u kategoriji „alkoholna pića i duvan“ (26,3%) zbog uvođenja akciza u januaru 2011. godine, zatim „zdravstvo“ (15%) usljed povećanja cijena farmaceutskih proizvoda za 19,7%, kao i kategoriji „prevoz“ (7,7%) zbog povećanja cijena grupe goriva i maziva za 7,2%. Prosječan rast cijena u 2011. godini iznosio je 3,1%.

Industrijska proizvodnja je u prvih jedanaest mjeseci 2011. godine zabilježila pad od 6,9% u odnosu na isti period prethodne godine, zbog pada proizvodnje u sektoru proizvodnje električne energije, gasa i vode. Rast je zabilježen u sektoru vađenja ruda i kamena i prerađivačkoj industriji.

Broj dolazaka turista u prvih jedanaest mjeseci 2011. godine povećao se za 8,7%, dok se broj noćenja povećao za 10,2% u odnosu na isti period prethodne godine. Prema podacima Monstata, većina vidova saobraćaja je ostvarila pad u prvih jedanaest mjeseci 2011. godine u odnosu na isti period prethodne godine. Prevoz robe je smanjen u željezničkom, vazdušnom i u drumskom saobraćaju. Kod prevoza putnika došlo je do povećanja u vazdušnom saobraćaju, dok je u željezničkom i drumskom saobraćaju smanjen prevoz. Prema preliminarnim podacima Monstata, građevinarstvo je zabilježilo rast od 18% u trećem kvartalu 2011. godine u odnosu na isti period prethodne godine, mjereno efektivnim časovima rada. Promet robe u trgovini na malo (u tekućim cijenama) je, prema podacima Monstata, u prvih jedanaest mjeseci 2011. ostvario rast od 20,3% u odnosu na isti period prethodne godine. Šumarstvo je u prvih jedanaest mjeseci 2011. ostvarilo rast proizvodnje od 12,2% u odnosu na isti period prethodne godine.

Broj zaposlenih u oktobru je iznosio 163.396, što predstavlja rast od 3,5% u odnosu na isti mjesec prethodne godine, a u odnosu na prethodni mjesec pad od 0,6%. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori u je u decembru iznosio 30.552 što predstavlja pad od 4,8% u odnosu na decembar 2010. godine, a u odnosu na prethodni mjesec pad od 0,1%.

Na kraju decembra 2011. godine od 57.464 pravnih i fizičkih lica koji obavljaju djelatnost, njih 15.186 ili 26,4% je bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom došlo je do povećanja broja blokiranih pravnih i fizičkih lica za 1%, dok je u odnosu na decembar 2010. godine zabilježeno povećanje za 7,6%. Ukupan iznos duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa iznosi 377,6 miliona eura,

što predstavlja rast od 3,5% u odnosu na novembar 2011. godine, a 48,7% u odnosu na decembar 2010. godine. Koncentracija duga je bila relativno velika, jer je 10 najvećih dužnika (0,07% ukupno evidentiranih dužnika), učestvovalo sa čak 22,15% u ukupnom dugu, po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 najvećih dužnika (0,33% ukupno evidentiranih dužnika) učestvovalo je sa 43,21% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Kapital banaka je u decembru 2011. godine u odnosu na prethodni mjesec povećan za 10,8%, dok je u odnosu na decembar 2010. godine veći za 2,3%. Likvidna aktiva je u decembru iznosila 560,1 miliona eura i bila je niža za 9,7% u odnosu na prethodni mjesec, a u odnosu na decembar 2010. godine je niža za 0,5%. Bilansna suma banaka je u decembru smanjena za 1,3% u odnosu na novembar, a u odnosu na decembar 2010. godine smanjena je za 4,1%. Depoziti su u decembru smanjeni za 0,8% u odnosu na prethodni mjesec, dok su u odnosu na decembar 2010. godine porasli za 1,5%. Krediti banaka su ostvarili rast od 0,9% u odnosu na prethodni mjesec, a u odnosu na decembar 2010. godine pad od 11,1%. Došlo je do pada kredita koji kasne sa naplatom za 16,3% u odnosu na novembar 2011. godine i za 27,8% u odnosu na kraj prethodne godine. Nekvalitetni krediti su u decembru pali u odnosu na prethodni mjesec za 17,8% i za 39% u odnosu na kraj 2010. godine. Kao rezultat aktivnosti banaka u prethodnom periodu, na upravljanju sredstvima i nekvalitetnom aktivom, došlo je iskazivanja pozitivnog godišnjeg rezultata poslovanja sistema, u iznosu od 9,5 miliona eura. Pozitivni finansijski rezultat bankarskog sektora je indikator stabilizacije bankarskog sistema koji će imati pozitivni uticaj na stabilnost ostalog dijela finansijskog i ukupnog ekonomskog sistema Crne Gore.

Prosječna ponderisana pasivna kamatna stopa je iznosila 3,06% u decembru 2011. godine i ostvarila je pad od 0,02 p.p. u odnosu na prethodni mjesec i pad od 0,21 p.p. u odnosu na kraj 2010. godine.

Na kraju decembra 2011. godine obavezna rezerva banaka iznosila je 170,8 miliona eura, što je za 2,0 miliona ili 1,2% manje nego u prethodnom mjesecu, a za 6,2 miliona ili 3,8% više nego na kraju 2010. godine. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računu obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 65,0%, u državnim zapisima 24,4%, a na računu Centralne banke u inostranstvu 10,6%. U decembru su sve banke iskoristile mogućnost izdvajanja dijela obavezne rezerve u obliku državnih zapisa

Na kraju novembra 2011. godine, prema preliminarnim podacima, bruto premija osiguranja iznosila je 4,7 miliona eura. U njenoj strukturi i dalje dominiraju premije neživotnog osiguranja (85,8%), dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (14,2%).

U decembru 2011. godine ostvaren je rast prometa na tržištu kapitala, kao i rast vrijednosti oba indeksa.

Prema procjeni Ministarstva finansija, fiskalni deficit Crne Gore iznosio je 52,6 miliona eura u decembru 2011. godine, dok je u istom periodu 2010. godine ostvaren deficit u iznosu od 51,7 miliona eura. Deficit budžeta za dvanaest mjeseci iznosio je 133,4 miliona eura, odnosno 4,1% procijenjenog BDP-a. Izvorni prihodi

budžeta Crne Gore iznosili su 121,4 miliona eura ili 3,7% BDP-a, što je u odnosu na plan za decembar niže za 8,7%. U odnosu na ostvarenje izvornih prihoda u decembru 2010. godine, zabilježen je pad od 2,2%. Izdaci budžeta iznosili su 174 miliona eura ili 5,3% BDP-a, što je za 1,1% manje u odnosu na isti period 2010. godine. U decembru je kapitalni budžet iznosio 21,9 miliona eura.

Javni dug Crne Gore, na kraju decembra 2011. godine, iznosio je 1.457,5 miliona eura ili 44,5% BDP-a. Od toga, na unutrašnji dug se odnosilo 388,1 milion eura ili 11,9% BDP-a, a na spoljni dug 1.069,4 miliona eura ili 32,7% BDP-a.

U periodu januar-septembar 2011. godine, prema preliminarnim podacima, deficit tekućeg računa bio je manji za 23,5% u odnosu na isti period 2010. godine i iznosio je 374,7 miliona eura, što je rezultat sporijeg rasta spoljnotrgovinskog deficita i snažnih pozitivnih kretanja na računima usluga, tekućih transfera i faktorskih dohodaka. Deficit je u posmatranom periodu finansiran prilivom stranih direktnih investicija i portfolio investicija, kroz emisiju euroobveznica na međunarodnom tržištu. Prema raspoloživim podacima za period januar-novembar 2011. godine neto priliv stranih direktnih investicija iznosio je 359,2 miliona eura i za 25,3% je manji nego u istom periodu 2010. godine, usljed manje zainteresovanosti stranih investitora. Ukupan priliv stranih direktnih investicija iznosio je 452,2 miliona eura, dok je istovremeno ostvaren odliv u iznosu od 93 miliona eura. Od ukupnog priliva, vlasnička ulaganja su iznosila 316,9 miliona eura, dok je priliv u formi interkompanijskog duga iznosio 115,9 miliona eura i manji je za 15% u poređenju sa istim periodom prethodne godine. U strukturi vlasničkih ulaganja, investicije u preduzeća i banke čine 33,9% ukupnog priliva, a ulaganja u nekretnine 36,2%. Priliv novčanih sredstava po osnovu povlačenja sredstava rezidenata investiranih u inostranstvu iznosio je 19,4 miliona eura.

U Izvještaju su sublimirane realizovane ključne aktivnosti svih organizacionih jedinica u sastavu Centralne banke, a koje su bile u funkciji sprovođenja Politike Centralne banke u decembru 2011. godine.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore.

Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti, a uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta.

Banke su redovno izdvajale zakonom propisani nivo obavezne rezerve i nije bilo korišćenja ovih sredstava u decembru. Raspoloživost RTGS i DNS sistema u decembru iznosila je 100%. Uredno i blagovremeno su snabdijevane banke i drugi klijenti CBCG novčanicama i kovanim novcem u odgovarajućoj apoenskoj strukturi u eurima.

U okviru pitanja vezanih za ispunjenje *obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj Uniji*:

- Ostvareno je učešće u radu radne grupe Evropske centralne banke za izradu dvogodišnjeg izvještaja o pitanjima finansijske stabilnosti u zemljama kandidatima EU;
- Pripremljen je Izvještaj o realizaciji Nacionalnog programa za integracije (NPI) za 2011. godinu, u dijelu koji je iz nadležnosti Centralne banke i dostavljen je Ministarstvu vanjskih poslova i evropskih integracija;
- Dopunjeni su materijali za dva poglavlja Predpristupnog ekonomskog programa iz nadležnosti CBCG.

U okviru *bilateralne saradnje*:

- Realizovana je bilateralna saradnja sa Bankom Slovenije i bankom Holandije, u oblasti finansijske stabilnosti i nadgledanja platnog sistema;
- Realizovana je bilateralna saradnja sa Bankom Njemačke – u Centralnoj banci je održan seminar „Licenciranje i kontrola akvizicije/on site i off site supervizija”, predavači iz Banke Njemačke.

U okviru aktivnosti Guvernera na planu međunarodne saradnje, u decembru je ostvareno učešće na sastanku Savjetodavne grupe guvernera centralnih banaka država partnera Evropskog fonda za Jugoistočnu Evropu, održanom u Beču. Pored toga, održan je sastanak sa predstavnicima ITCB-a (Međunarodnog Trening Centra za bankare), vodeće konsultantske kuće u Mađarskoj koja je specijalizovana za oblast risk menadžmenta, Bazela II i Bazela III.